SYLLABUS

SHASTRI(B.A.) (Previous)

Paper – C1

पाठ्यक्रमः

शास्त्री(स्नातक)(प्रथमं वर्षम्)

प्रथमं पत्रम् – व्याकरणम् -I

पूर्णाङ्काः (Maximum Marks) : 100

लिखितपरीक्षा – 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् – 20

घटकम् 1. लघुसिद्धान्तकौमुदी - संज्ञाप्रकरणम्

घटकम् 2. लघुसिद्धान्तकौमुदी - संधिप्रकरणम्

घटकम् 3. लघुसिद्धान्तकौमुदी – अजन्तप्रकरणम् (त्रिषु लिङ्गेषु)

घटकम् 4. लघुसिद्धान्तकौमुदी – हलन्तप्रकरणम् (त्रिषु लिङ्गेषु)

घटकम् 5. लघुसिद्धान्तकौमुदी – समासप्रकरणम्

घटकम् 6. लघुसिद्धान्तकौमुदी – स्त्रीप्रत्ययप्रकरणम्

घटकम् 7. पाणिनीय अष्टाध्यायी(कण्ठस्थीकरणम्) – प्रथमोऽध्यायः

घटकम् 8. उपर्युक्तघटकेषु लघूत्तरात्मकप्रश्नाः ।

प्रश्नपत्रनिर्माणविधिः –

- प्रश्नपत्रस्य निर्माणं संस्कृतभाषायां भवेत् ।
- अत्र अष्ट घटकानि सन्ति । प्रतिघटकं दश (10) अङ्कानां वर्तते ।
- प्रश्नपत्रे अष्ट प्रश्नाः भविष्यन्ति । प्रत्येकस्मिन् प्रश्ने 50 प्रतिशतं विकल्पः भवेत् ।
- घटकानुसारं प्रश्ननिर्माणं निम्नलिखितप्रकारेण भवेत् –

(1) प्रथमप्रश्नः (प्रथमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 =04

(ख) चतुर्णां वर्णानां उच्चारणस्थानं/प्रयत्नः लेखनम् 4x1 = 04

(ग) चतुर्णां प्रत्याहारां निर्माणम् 4x½ =02

(2) द्वितीयप्रश्नः (द्वितीयघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 = 04

(ख) त्रयाणां पदानां सिद्धिः 2x3 = 06

(3) तृतीयप्रश्नः (तृतीयघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 = 04

(ख) त्रयाणां पदानां सिद्धिः 2x3 = 06

(4) चतुर्थः प्रश्नः (चतुर्थघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 = 04

(ख) त्रयाणां पदानां सिद्धिः 2x3 = 06

(5) पञ्चमः प्रश्नः (पञ्चमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 = 04

(ख) त्रयाणां पदानां सिद्धिः 3x2 = 06

(6) षष्ठः प्रश्नः (षष्ठघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्या 2x2 = 04

(ख) त्रयाणां पदानां सिद्धिः 2x3 = 06

(7) सप्तमो प्रश्नः (सप्तमघटकाश्रितः)

(क) यथानिर्दिष्टसूत्रसंख्यातः आरभ्य यथाक्रमं विंशतिः(20) सूत्राणां लेखनम् 20x½ = 10

(8) अष्टमो प्रश्नः (अष्टमघटकाश्रितः)

(क) पञ्चलघूत्तरात्मकप्रश्नाः 5x2 = 10

अनुशंसितग्रन्थाः –

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी, भीमसेन शास्त्री, भैमी प्रकाशन, दिल्ली ।
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी, धरानन्दशास्त्री, मोतीलाल वनारसीदास, दिल्ली ।
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी, वरदराज, गीताप्रैस गोरखपुर ।
4. लघुसिद्धान्तकौमुदी, गोविन्द प्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, दिल्ली ।

SYLLABUS

SHASTRI(B.A.) (Previous)

Paper – C2

पाठ्यक्रमः

शास्त्री(स्नातक)(प्रथमं वर्षम्)

द्वितीयं पत्रम् – साहित्यम्-I

पूर्णाङ्काः (Maximum Marks) : 100

लिखितपरीक्षा – 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् – 20

घटकम् 1. अभिज्ञानशाकुन्तलम् : 1 – 4 अङ्काः (श्लोकव्याख्या)

घटकम् 2. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य अध्ययनम्:

- कविपरिचयः
- नाटकपरिचयः – कथावस्तु, पात्राणां परिचयः (दुष्यन्तः,शकुन्तला,कण्वः,सर्वदमनश्च), अङ्कानुसारं सारांश - लेखनम्
- अभिज्ञानशाकुन्तले प्रयुक्तसुक्तीनामध्ययनम्
- अभिज्ञानशाकुन्तलस्य काव्यशास्त्रीयाध्ययनम्

घटकम् 3. महाभारतम् – यक्षयुधिष्ठिरसंवादः(वनपर्व 313अध्यायः, श्लोकसंख्या – 38-133)

घटकम् 4. साहित्यदर्पणः - प्रथमपरिच्छेदः

घटकम् 5. वाल्मीकि-रामायणम् – बालकाण्डम्(प्रथमो सर्गः)

घटकम् 6. वृत्तरत्नाकरः - प्रथमोऽध्यायः

घटकम् 7.छन्दसां परिचयः - इन्द्रवज्रा, उपेन्द्रवज्रा, उपजाति, वंशस्थ, मन्दाक्रान्ता, शिखरिणी, शार्दूलवीक्रीडितम्, मालिनी, अनुष्टुप्, स्रग्धरा, हरिणी, वसन्ततिलका, त्रोटक, भुजङ्गप्रयातम्, पुष्पिताग्रा

घटकम् 8. शब्दालङ्काराणां परिचयः (काव्यप्रकाशस्य नवमोल्लासः)

प्रश्नपत्रनिर्माणविधिः –

- प्रश्नपत्रस्य निर्माणं संस्कृतभाषायां भवेत् ।
- अत्र अष्ट घटकानि सन्ति । प्रतिघटकं दश (10) अङ्कानां वर्तते ।
- प्रश्नपत्रे अष्ट प्रश्नाः भविष्यन्ति । प्रत्येकस्मिन् प्रश्ने 50 प्रतिशतं विकल्पः भवेत् ।
- घटकानुसारं प्रश्ननिर्माणं निम्नलिखितप्रकारेण भवेत् –

(1) प्रथमः प्रश्नः (प्रथमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या — 2x5 = 10

(2) द्वितीयप्रश्नः (द्वितीयघटकाश्रितः)

(क) व्याख्यात्मकः प्रश्नः — 1x10 = 10

(3) तृतीयप्रश्नः (तृतीयघटकाश्रितः)

(क) लघूत्तरात्मकेषु पञ्चदशप्रश्नेषु दशप्रश्नानां उत्तरलेखनम् — 5x2 = 10

(4) चतुर्थः प्रश्नः (चतुर्थघटकाश्रितः)

(क) व्याख्यात्मकः प्रश्नः — 1x10 = 10

(5) पञ्चमः प्रश्नः (पञ्चमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या 2x5 = 10

(6) षष्ठः प्रश्नः (षष्ठघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः टिप्पणी/व्याख्या लेखनम् 2x5 = 10

(7) सप्तमो प्रश्नः (सप्तमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः लक्षणम् उदाहरणं च 2x2½ = 05

(ख) प्रदत्तश्लोकयोः किं छन्दः इति लिखत 2x2½ = 05

(8) अष्टमो प्रश्नः (अष्टमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सोदाहरणं लक्षणं च लिखत 2x5 = 10

अनुशंसितग्रन्थाः –

1. अभिज्ञानशाकुन्तलम्, डा. कृष्णमणि त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. अभिज्ञानशाकुन्तलम्, आचार्य धुरन्धर शास्त्री, भारतीय विद्या संस्थान, 2015।
3. अभिज्ञानशाकुन्तलम्, प्रो. वसन्तकुमार, राष्ट्रिय-संस्कृत-संस्थानम्, दिल्ली ।
4. वाल्मीकि-रामायणम् – बालकाण्डम्(प्रथमो सर्गः)
5. साहित्यदर्पणः, शालिग्रामशास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2008 ।
6. साहित्यदर्पणः, आचार्य लोकमणिदहालः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 2013 ।
7. यक्ष-युधिष्ठिर-संवाद, डा. ऊर्मिला रुस्तगी, जे. पी पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली, 2009।
8. वृत्तरत्नाकरः, श्रीभट्टकेदारविरचितम्, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2005 ।
9. वृत्तरत्नाकरः, श्रीभट्टकेदारविरचितम्, भारतीय विद्या संस्थान, वाराणसी ।
10. वृत्तरत्नाकरः, बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, ।
11. काव्यप्रकाशः, श्रीनिवासशास्त्री, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी,
12. काव्यप्रकाशः, आचार्य विश्वेश्वर, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी ।
13. काव्यप्रकाशः, डा.सत्यव्रत सिंह, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी,
14. संस्कृत शास्त्रों का इतिहास, बलदेव उपाध्यायः, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी ।
15. संस्कृत साहित्य का इतिहास, उमाशंकर शर्मा “ऋषि” 2014,
16. संस्कृत साहित्य का इतिहास, वाचस्पति गैरोला, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी ।

SYLLABUS

SHASTRI(B.A.) (Previous)

Paper – C3

पाठ्यक्रमः

शास्त्री(स्नातक)(प्रथमं वर्षम्)

तृतीयं पत्रम् – दर्शनम्-I

पूर्णाङ्काः (Maximum Marks) : 100

लिखितपरीक्षा – 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् – 20

घटकम् 1. सांख्यदर्शनस्य इतिहासः (रचनाकालः, प्रमुखाचार्याः टीकाकाराश्च, प्रमुखग्रन्थाः)

घटकम् 2. सांख्यकारिका - कण्ठस्थीकरणम्

घटकम् 3. सांख्यकारिका - सान्वयव्याख्या

घटकम् 4. सांख्यकारिका - लघूत्तरात्मकप्रश्नाः

घटकम् 5. योगदर्शनस्य इतिहासः (रचनाकालः, प्रमुखाचार्याः टीकाकाराश्च, प्रमुखग्रन्थाः)

घटकम् 6. योगदर्शनम् - कण्ठस्थीकरणम्

घटकम् 7. योगदर्शनम् - सूत्रव्याख्या

घटकम् 8. योगदर्शनम् – लघूत्तरात्मकप्रश्नाः

प्रश्नपत्रनिर्माणविधिः –

- प्रश्नपत्रस्य निर्माणं संस्कृतभाषायां भवेत् ।
- अत्र अष्ट घटकानि सन्ति । प्रतिघटकं दश (10) अङ्कानां वर्तते ।
- प्रश्नपत्रे अष्ट प्रश्नाः भविष्यन्ति । प्रत्येकस्मिन् प्रश्ने 50 प्रतिशतं विकल्पः भवेत् ।
- घटकानुसारं प्रश्ननिर्माणं निम्नलिखितप्रकारेण भवेत् –

(1) प्रथमः प्रश्नः (प्रथमघटकाश्रितः)

(क) एकं व्याख्यात्मकं प्रश्नम् 1x10 = 10

(2) द्वितीयप्रश्नः (द्वितीयघटकाश्रितः)

(क) यथानिर्दिष्टकारिकातः आरभ्य यथाक्रमं पञ्च (05) कारिकाणां लेखनम् 5x2 = 10

(3) तृतीयप्रश्नः (तृतीयघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः कारिकयोः व्याख्या 2x5 = 10

(4) चतुर्थः प्रश्नः (चतुर्थघटकाश्रितः)

(क) लघूत्तरात्मकेषु पञ्चदशप्रश्नेषु दशप्रश्नानां उत्तरलेखनम् 10x1 = 10

(5) पञ्चमः प्रश्नः (पञ्चमघटकाश्रितः)

(क) एकं व्याख्यात्मकं प्रश्नम् 1x10 = 10

(6) षष्ठः प्रश्नः (षष्ठघटकाश्रितः)

(क) यथानिर्दिष्टसूत्रसंख्यातः आरभ्य यथाक्रमं विंशतिः(20) सूत्राणां लेखनम् 20x½ = 10

(7) सप्तमो प्रश्नः (सप्तमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः सूत्रयोः व्याख्या 2x5 = 10

(8) अष्टमो प्रश्नः (अष्टमघटकाश्रितः)

(क) लघूत्तरात्मकेषु पञ्चदशप्रश्नेषु दशप्रश्नानां उत्तरलेखनम् 10x1 = 10

अनुशंसितग्रन्थाः –

1. सांख्यकारिका, गजाननशास्त्री मुसलगाँवकरः ।
2. सांख्यकारिका, रामकृष्णाचार्य ।
3. सांख्यकारिका, व्याख्याकार -ब्रजमोहन चतुर्वेदी ।
4. सांख्यसिद्धान्त, आचार्य उदयवीर शास्त्री ।
5. सांख्य दर्शन का इतिहास, आचार्य उदयवीर शास्त्री ।
7. पातञ्जलयोगदर्शनम्, सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशनम् ,वाराणसी ,१९९३।
8. पातञ्जलयोगदर्शनम्, स्वामी हरिहरान्द ' आरण्यक ' , मोतीलाल बनारसीदास , दिल्ली ।
9. पातञ्जलयोगदर्शनम्, ब्रह्मलीन मुनि, चौखम्बा , वाराणसी ।
10. योगदर्शनम्, डा. सत्यपति जी परिव्राजक, दर्शन योग महाविद्यालय, रोजड ,गुजरात ।
11. योगसूत्रम्, रमाशङ्कर त्रिपाठी, कृष्णदास अकादमी, १९८५ ।
12. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय ।
13. भारतीय दर्शन का इतिहास, एस. एन. दासगुप्ता ।
14. भारतीय दर्शन की रूपरेखा, एम. हिरियन्ना ।
15. भारतीय दर्शन, उमेशमिश्रः ।

SHASTRI (B.A.) (Previous)

Paper – C4

पाठ्यक्रमः

शास्त्री(स्नातक)(प्रथमं वर्षम्)

चतुर्थं पत्रम् – वैदिकसाहित्यम्-I

पूर्णाङ्काः (Maximum Marks) : 100

लिखितपरीक्षा – 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् – 20

घटकम् 1. संहितानां परिचयः – ऋक्-यजु-साम-अथर्व-संहिताश्च

घटकम् 2. मन्त्राणां व्याख्या– अग्निः(1.1), पुरुषः(10.90), शिवसंकल्पः(यजु. चतुर्त्रिंशततमोऽध्यायः), संज्ञानसूक्तम्( )

घटकम् 3. ब्राह्मणारण्यकानां परिचयः

घटकम् 4. उपनिषदां परिचयः – ऋक्-यजु-साम-अथर्व-संहितानां उपनिषदां परिचयः ।

घटकम् 5. केनोपनिषद् - मन्त्रव्याख्या

घटकम् 6. षट्-वेदाङ्गानां परिचयः (रचनाकालः, प्रमुखाचार्याणां परिचयः, प्रमुखग्रन्थानां परिचयः, प्रतिपादितविषयाणां परिचयः ।

घटकम् 7. पाणिनीयशिक्षायाः अध्ययनम्

घटकम् 8. उपर्युक्तघटकेषु लघूत्तरात्मकप्रश्नाः

प्रश्नपत्रनिर्माणविधिः –

- प्रश्नपत्रस्य निर्माणं संस्कृतभाषायां भवेत् ।
- अत्र अष्ट घटकानि सन्ति । प्रतिघटकं दश (10) अङ्कानां वर्तते ।
- प्रश्नपत्रे अष्ट प्रश्नाः भविष्यन्ति । प्रत्येकस्मिन् प्रश्ने 50 प्रतिशतं विकल्पः भवेत् ।
- घटकानुसारं प्रश्ननिर्माणं निम्नलिखितप्रकारेण भवेत् –

(1) प्रथमः प्रश्नः (प्रथमघटकाश्रितः)

(क) एकः व्याख्यात्मकः प्रश्नः 1x10 = 10

(2) द्वितीयप्रश्नः (द्वितीयघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः मन्त्रयोः व्याख्या 2x5 = 10

(3) तृतीयप्रश्नः (तृतीयघटकाश्रितः)

(क) एकः व्याख्यात्मकः प्रश्नः 1x10 = 10

(4) चतुर्थः प्रश्नः (चतुर्थघटकाश्रितः)

(क) एकः व्याख्यात्मकः प्रश्नः 1x10 = 10

(5) पञ्चमः प्रश्नः (पञ्चमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः मन्त्रयोः व्याख्या 2x5 = 10

(6) षष्ठः प्रश्नः (षष्ठघटकाश्रितः)

(क) एकः व्याख्यात्मकः प्रश्नः 1x10 = 10

(7) सप्तमो प्रश्नः (सप्तमघटकाश्रितः)

(क) द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या 2x3 = 06

(ख) लघूत्तरात्मकेषु षट् प्रश्नेषु चतुर्णाम् उत्तरलेखनम् 4x1 = 04

(8) अष्टमो प्रश्नः (अष्टमघटकाश्रितः)

(क) लघूत्तरात्मकेषु पञ्चदशप्रश्नेषु दशप्रश्नानां उत्तरलेखनम् 10x1 = 10

अनुशंसितग्रन्थाः -

1. संस्कृतसाहित्य का इतिहास , वाचस्पति गैरोला , चौखम्बा विद्याभवनम् वाराणसी ।
2. संस्कृतसाहित्य का इतिहास , उमाशङ्करऋषिः ।
3. वैदिक साहित्य का इतिहास , डा. कर्णसिंह , साहित्यभण्डार , मेरठ ।
4. संस्कृत साहित्य का समीक्षात्मक इतिहास, डा. कपिलदेव द्विवेदी ।
5. वैदिकवाङ्मय का बृहद् इतिहास (खण्ड १-३) , पण्डित भगवद्दत्त , दिल्ली ।
6. पाणिनीयशिक्षा , श्रीनारायण मिश्र , गोकुलदास संस्कृत ग्रन्थमाला ।
7. पाणिनीयशिक्षा, गोस्वामी प्रह्लादगिरि वेदान्तकेशरी , चौखम्बा , वाराणसी ।
8. पाणिनीयशिक्षा, विद्यासागर डा. दामोदर महतो, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2017
9. पाणिनीयशिक्षा, शिवराज आचार्य कौण्डिन्न्यायनः, चौखम्बा विद्याभवन वाराणसी ।
10. ऋग्वेदीय सूक्तसंग्रह , डा.वेदप्रकाश उपाध्याय अनुराग प्रकाशन, इलाहाबाद ।
11. ऋक्सूक्तसंग्रह, कृष्ण कुमार एवं हरिदत्त शास्त्री, साहित्यभण्डार, मेरठ ।
12. केनोपनिषद्, शिवप्रसाद द्विवेदी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 2013 ।
13. केनोपनिषद्, अभयानन्द सरस्वती, श्री शौनक सुधा प्रकाशन समिति, लखनऊ, 2012 ।